

3. Analysis of the Perception of the EU and EU's Policies Abroad. Executive Summary [Electronic resource]. – Access mode : http://ec.europa.eu/dgs/fpi/documents/showcases/eu_perceptions_study_executive_summary.pdf
4. Lucarelli S. The EU's Leadership in the Global Governance: Perceptions from the Others [Electronic resource] / Sonia Lucarelli. – Access mode : http://www.eisa-net.org/be-bruga/eisa/files/events/warsaw2013/Lucarelli_EU%20Leadership.pdf
5. Lucarelli S. The External Image of the European Union [Electronic resource] / Sonia Lucarelli. – Access mode : <https://www.researchgate.net/publication/228396379>
6. Open Neighbourhood – Communicating for a Stronger Partnership: Connecting with Citizens across the Eastern Neighbourhood. Annual Survey Report: Regional Overview – Eastern Partnership Countries (Spring 2016) [Electronic resource]. – Access mode : http://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2017-02/EU%20Neighbours%20East_Full.report_6.pdf
7. Open Neighbourhood – Communicating for a Stronger Partnership: Connecting with Citizens across the Eastern Neighbourhood. Annual Survey Report: Ukraine – 1st Way (Spring 2016) [Electronic resource]. – Access mode : http://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2017-02/Full.report_Ukraine.pdf
8. Public Opinion in the European Union: First Results [Electronic resource] // Standard Eurobarometer 83, Spring 2015. – Access mode : http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm
9. Public Opinion in the European Union: Report [Electronic resource] // Standard Eurobarometer 83, Spring 2015. – Access mode : http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm

Карпчук Наталія. Сприйняття Європейського Союзу зовнішньою та внутрішньою громадськістю. Політична еліта ЄС визнає, що Союз страждає від проблем з іміджем, бо ідеї євроскептицизму стають дедалі популярніші в державах-членах ЄС. Огляди громадської думки про ставлення до ЄС і про його переваги/виклики проводить Євробарометр, щоб допомогти посадовцям ЄС реагувати й задовольняти потреби та очікування громадян. У статті досліджено гіпотезу про те, що сприйняття ЄС удома та за кордоном може різнитися. Обізнаність з особливостями сприйняття ЄС у різних країнах допомагає розробити ефективні повідомлення й акції публічної дипломатії. Порівнюється імідж ЄС у межах Союзу, у країнах – стратегічних партнерах, країнах східного партнерства, включаючи Україну.

Ключові слова: імідж ЄС, сприйняття ЄС, зовнішня/внутрішня громадськість, Євробарометр, опитування громадської думки, стратегічні партнери ЄС, країни східного партнерства.

Карпчук Наталия. Восприятие Европейского Союза внешней и внутренней общественностью. Политическая элита ЕС признает, что Союз страдает от проблем с имиджем, а идеи евроскептицизма становятся все более популярными в государствах-членах ЕС. Обзоры общественного мнения об отношении к ЕС и его преимуществах/вызовах проводит Евробарометр, чтобы помочь чиновникам ЕС реагировать и удовлетворять потребности и ожидания граждан. В статье исследуется гипотеза о том, что восприятие ЕС дома и за рубежом может различаться. Знание особенностей восприятия ЕС в разных странах помогает разработать эффективные сообщения и акции публичной дипломатии. Сравнивается имидж ЕС в рамках Союза, в странах – стратегических партнерах, странах восточного партнерства, включая Украину.

Ключевые слова: имидж ЕС, восприятие ЕС, внешняя/внутренняя общественность, Евробарометр, опросы общественного мнения, стратегические партнеры ЕС, страны восточного партнерства.

The article acted to the editorial board
in 16.04.2017

УДК 323:796/799(676.1)

Сергій Кулик

Політична суб'єктність спорту в Уганді за часів президентства Іді Аміна

Проаналізовано використання перемог спортсменів Уганди з політичною метою у внутрішній політиці та міжнародних відносинах за часів президентства Іді Амін Дада (1971–1979 рр.). Простежено роль і вплив І. Аміна на розвиток окремих видів спорту в Уганді; узагальнено його взаємодію зі спортсменами країни; з'ясовано значення перемог спортсменів за часів його президентства для Уганди; деталізовано способи політизації спортивних змагань та перемог Уганди. Розглянуто вплив зовнішньополітичної спортивної конкуренції між диктаторами країн Африки за спортивні нагороди, проведення міжнародних спортивних змагань.

© Кулик С., 2017

Виділено особливості розвитку спорту в Уганді під час перебування при владі І. Аміна та особливості (позитивні і негативні) політичної суб'єктності спорту Уганди у внутрішній політиці та міжнародних відносинах за часів його президентства. У науковий обіг уведено оригінальні матеріали щодо розвитку спорту в країнах Африки.

Ключові слова: Іді Амін, бокс, спортсмени, спортивні змагання, Кубок африканських націй, репресії, «клуб» диктаторів, зовнішньополітична спортивна конкуренція, міжнародні візити.

Постановка наукової проблеми та її значення. Диктатори часто надають важливого значення розвитку спорту в країні. Завдяки цьому вони стабілізують внутрішньополітичну ситуацію, легітимізують владу, виходять і закріплюють свої позиції на міжнародній арені, створюють «позитивний» імідж. Приклад цього – Іді Амін, один із найжорстокіших і найексцентричніших тиранів в історії Африки ХХ ст.

Дослідження також має особливу актуальність для України. Доктор історичних наук М. Моріс-Тваровський (Польща) називає І. Аміна «кривавим опікуном спорту» й порівнює його ще з одним боксером – В. Кличком. Він зазначає, що І. Амін «здобув популярність ще більшу, ніж сьогодні користується український боксер і політик В. Кличко» [14].

Аналіз досліджень цієї проблеми. Оригінальні матеріали з теми дослідження знаходимо в публікаціях колишніх державних діячів Уганди [17], спогадах спортсменів країни – гравців збірної з футболу [15], учасників ралі [16], олімпійського чемпіона Акії-Буа [10; 19], тренерів [8; 20] й спортивних журналістів [6; 7]. Досягнення футболістів Уганди, статистику їхніх виступів уміщено в публікаціях про Кубок Африканських націй [11; 12].

Найбільше публікацій про найулюбленіші види спорту І. Аміна – футбол і бокс. Виділимо дослідження Д. Опьо «Пеле, хороший футбол і Іді Амін», у якому йдеться про візит відомого футболіста Пеле до Уганди [18]. Спробу психологічного зіставлення «ілюстративних індивідуумів, які мали велике соціальне і політичне значення», здійснено у праці Алі А. Мазруї (США) «Боксер Мухаммед Алі і солдат Іді Амін як міжнародні політичні символи: біоекономіка спорту і війни» [13].

Актуальну інформацію щодо ролі та впливу І. Аміна на розвиток спорту в країні подано в контексті матеріалів щодо ставлення диктаторів до спорту загалом, досвід використання ними спорту в політиці [14; 21]. Українською й російською мовами дослідження про розвиток спорту в Уганді за часів президентства І. Аміна представлено оглядово [1–4].

Мета дослідження – проаналізувати використання перемог спортсменів Уганди з політичною метою за часів президентства І. Аміна у внутрішній політиці та міжнародних відносинах. **Завдання:** простежити роль і вплив І. Аміна на розвиток окремих видів спорту в Уганді; узагальнити його взаємодію із спортсменами країни; з'ясувати значення перемог спортсменів за часів його президентства для Уганди; деталізувати способи політизації спортивних подій та перемог Уганди.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Третій президент Уганди Іді Амін Дада (1971–1979 рр.) вивів на новий рівень розвитку окремі види спорту в країні, які підтвердили або згодом отримали міжнародне визнання. Природні фізичні дані (при народженні він важив 5 кг, у зрілому віці – 110 кг, ріст – 193 см) та активна участь у спортивних змаганнях під час служби в дивізії Королівських африканських стрільців британської армії зумовили численні успіхи І. Аміна в різних видах спорту. Це сприяло швидкому просуванню по військовій службі. Так, у 1961 р. він став одним із двох угандійських унтер-офіцерів, які отримали погони лейтенанта.

Досвідчений спортсмен у минулому, пізніше президент Уганди, він розумів значення спорту у внутрішньополітичному житті та у великій політиці. Характерний його вислів: «Політика – це як бокс. Треба нокаутувати своїх суперників» [4]. Він був зацікавлений у розвитку лише тих видів спорту, у яких сам досяг певних результатів. Їх фінансували за рахунок інших – непопулярних, точніше, не актуалізованих диктатором видів спорту, розпуску національних спортивних організацій. Навіть звичну назву «президент» для керівників спортивних федерацій було ліквідовано. В Уганді був лише один президент – Іді Амін. Зважаючи на спортивні досягнення, «Великий Дада» проголосив себе «спортивним президентом». До останніх днів життя він плавав, тренувався з боксу і карате. Його вплив на розвиток спорту в країні був багатофакторним і багатовимірним. В Іді Аміна були чітко означені особисті мотиви щодо захоплення спортом (табл. 1).

Таблиця 1

Особисті мотиви Іді Аміна щодо захоплення спортом [2; 3; 7; 17; 18; 21]

Вид спорту	Під час служби в армії (з 1946 р.)	На посаді президента (1971–1979 рр.)
Бокс	Чемпіон Уганди (1951–1960 рр.) у важкій вазі. Стверджував, що ніколи не програв бій європейцеві і був непереможний [7]. Під час служби у збройних силах, економлячи набої, забивав солдат противника кулаками.	Зовнішньополітична спортивна конкуренція: історичний поєдинок між М. Алі і Д. Форманом відбувся в Заїрі (1974 р.) [13]. І. Амін хотів організувати щось подібне. Його слова: «Коли М. Алі покінчив з Д. Форманом у Заїрі, я сказав йому: “Прийди і бийся зі мною в Уганді. Але він ледве не вмер зі страху!”» [3].
Футбол, регбі, біг	Відмінно грав у футбол. Уболівальник маловідомого ФК «Наyes» (Лондон). Виступав за команди з регбі: «Nile» (1950 р.), «Kobs» (Кампала). Чемпіон зі спринту в армії Королівських африканських стрільців.	Фанат ФК «Манчестер Юнайтед» [18]. Організовував товариські матчі з футболу за участю міністрів свого уряду та релігійних діячів. Зовнішньополітична спортивна конкуренція: перемоги футбольних клубів, збірних Нігерії, Заїру. Національна збірна Заїру – перша країна чорної Африки, яка брала участь у чемпіонаті світу з футболу (1974 р.). Уважав, що Уганда теж повинна грати на ЧС.
Плавання	Переможець змагань із плавання.	Переміг у гонці п'ятьох плавців, при цьому грубо порушив правила (1974 р.) і був визнаний кращим плавцем Уганди.
Автоспорт	Хобі – автомобілі. На першу зарплату командира купив авто [2].	Кожному міністрові свого уряду виділив авто. Власник одного з найпрестижніших лімузинів ХХ ст. «Mercedes-Benz 600 Pullman» [21]. Зовнішньополітична спортивна конкуренція: у Кенії з 1953 р. проходила міжнародна ралійна гонка «Ралі Сафарі», яка з 1973 р. увійшла в календар чемпіонату світу з ралі. І. Амін був зацікавлений у розвитку ралі в Уганді.

Звернемо увагу на зовнішньополітичну спортивну конкуренцію в країнах Африки, перемога у якій була важливою для І. Аміна. У цей час влада на континенті належала «футбольним» диктаторам – президенту Заїру С. Мобуту (1965–1987 рр.) та швидкозмінним диктаторам Нігерії. У 1974 р. національна збірна Заїру вкотре виграла Кубок Африки і вперше дісталася до фінальної частини ЧС з футболу. Цього року в Кіншасі відбувся бій за титул чемпіона світу між М. Алі і Д. Форманом, який отримав назву «Гуркіт у джунглях» [1]. Вічний суперник Уганди з футболу – Нігерія у 1976, 1978 рр. посіла третє місце у Кубку Африки, завоювала бронзову медаль із боксу на Олімпійських іграх 1972 р. Між командами цих країн, що регулярно зустрічалися між собою, існувала жорстка конкуренція у виступах на клубному, національному та регіональному рівнях. У диктаторів форми «підтримки» спортсменів теж були однаковими. Високі спортивні результати гарантували політичним лідерам підтримку всередині країни та популярність за її кордонами. Таким чином, тривало неоголошене принципове суперництво за спортивну наддержаву в Африці [12].

І. Амін теж хотів досягти вагомих успіхів у футболі й організувати «свято» боксу для своєї країни. Підтримка «чорним Гітлером» Уганди окремих видів спорту була зумовлена їх потенційною конкурентоспроможністю на внутрішній та міжнародній арені, спортивними успіхами інших країн регіону, неофіційним особистим медальним заліком у своєрідному «клубі» диктаторів та особистими мотивами. Фінансування спорту І. Аміном можна зіставити лише з витратами на утримання збройних сил. Це все відбувалося у час, коли І. Амін довів Уганду до стану однієї з найбідніших країн світу.

В умовах військового режиму, що його запровадив І. Амін, більшість спортсменів працювала в силових структурах – армії, поліції, в'язницях та на державній службі. Форми співпраці зі спортсменами президент визначав самостійно, через особисті зустрічі, без залучення профільних міністерств, спортивних організацій. Підтримка «зірок» спорту полягала в матеріальному й нематеріальному заохоченні (пільги і привілеї) та репресіях (табл. 2). Так, гарантією повернення зі змагань за кордоном до Уганди легкоатлета Д. Акії-Буа були його дружина й діти, залишені під наглядом військових.

Таблиця 2

Взаємодія Іді Аміна зі спортсменами Уганди [8–11; 13; 15; 16]

Вид спорту	Підтримка	Репресії
Бокс	Власним прикладом піднімав моральний дух команди. Під час церемонії відкриття VI чемпіонату Африки з аматорського боксу (Кампала, 1974 р.) викликав на поєдинок тренера національної збірної. Технічним нокаутом у другому раунді переміг І. Амін. Після цього він був визнаний «боксером року» в Уганді [17].	Настанова І. Аміна членам національної команди, які скаржилися на не-об'єктивне суддівство на міжнародних змаганнях: «Один спосіб позбутися такої несправедливості – наслідувати мене. Завжди вибивайте ваших противників, як я це робив» [15].
Футбол	Кубок Уганди вперше відбувся 1971 р. Фан № 1 національної збірної. Відвідував спортивні табори, показував технічні прийоми, давав гравцям 200–300 дол. США, пропонував президентський літак для, до і після важливих перемог. Особисто зустрічав команду в аеропорту, влаштовував пишні прийоми. Оплатив поїздки гравців збірної за покупками в магазині Лівії (5 тис. дол. на гравця) [11]. Захищав команду від критики в ЗМІ.	Чемпіонат Уганди (1972, 1973 рр.) і Кубок Уганди (1972–1975 рр.) не були завершені через громадські заворушення. Деякі клуби розформовані. Гравці, спортивні фахівці, журналісти були звинувачені в державній зраді й ув'язнені. Згодом «потрібні» з них звільнені [15]. Редактора газети «Голос Уганди» за критику команди І. Амін назвав «національним ворогом» і наказав заарештувати.
Легка атлетика	Підтримував команду спортсменів-військовослужбовців, яка була однією з найсильніших у національній лізі. Нагородив Д. Акії-Буа відзнакою, подарував віллу, успішну кар'єру в поліції, на його честь назвали проспект і стадіон [10].	Популярність спортсмена І. Амін сприйняв як загрозу своїй владі, тому останній жив під домашнім арештом. Троє братів Д. Акії-Буа були вбиті у вересні 1972 р. Після Олімпіади (1972 р.) пропали безвісти спортсмени та їх сім'ї, які належали до «неправильних» племен [8].
Плавання	Запропонував і виплатив 1 тис. дол. США тому, хто переміг його в поєдинку (брас) в басейні готелю «Кампала International» (1976 р.) [9].	Немає інформації
Автоспорт	Популяризатор і спонсор автоспорту, придбав декілька гоночних авто, знизив держмити для автомобілів.	Дехто зі спортсменів переїхав в інші країни, унаслідок чого рейтинг змагань знизився [16].

Політики також утрутилися у спортивну конкуренцію футбольних клубів Уганди найвищого дивізіону. Так, у 1977 р. офіцер Н. Абдалла розформував ФК «Express» (Кампала) після того, як той завдав поразки команді Збройних сил Уганди «Simba» (Луганжі) й остання втратила шанси на чемпіонство. Н. Абдалла звинуватив керівництво клубу у зв'язках із Танзанією, а двох провідних гравців та декількох уболівальників було заарештовано. Це трапилося напередодні підготовки національної збірної до матчу із Замбією. Лише за особистим наказом І. Аміна гравців звільнили. А команда «Express» відновлена вже після повалення диктатора [15].

Поєднання різних форм «підтримки» сприяло досягненню спортсменами Уганди високих результатів на континентальному й міжнародному рівнях. Склалася незвична ситуація: спортсмени-переможці бачили тільки позитивну сторону президентства І. Аміна, який дозволив їм зайняти привілейоване становище в суспільстві. Тому більшість із них нечітко розуміла, що відбувається в країні.

Президент І. Амін удадо політизував власні й національні перемоги у спорті. Так, він стверджував, що як боксер ніколи не програв бій європейцеві [7], підкреслював, що на майданчиках Європи, США темношкірі спортсмени Африки перемагають «білих». В окремих видах спортсмени Уганди здобули важливі перемоги, трофеї і титули, значну частину яких до сьогодні не перевершено (табл. 3).

Перемоги у спорті об'єднали суспільство Уганди на тлі жахів правління диктатора. Статус, національна популярність, міжнародне визнання спортсменів захищали їх від репресій лише на час їхніх перемог. Знаючи запальний і непередбачуваний характер диктатора, вони намагалися щоразу показати максимальний результат. Ці перемоги І. Амін удадо транслиував на зовнішню політику, міжнародні відносини Уганди, які не відзначалися послідовністю. Спортсмени стали своєрідними

послами «перлини Африки» (так Уганду назвав В. Черчилль) на міжнародній арені. І. Амін перетворив «спортивних героїв нації» у символи. Успіхи на спортивних майданчиках створили картинку, що «в Уганді немає в'язниць. Ми всі живемо в мирі й безпеці. Уганда вільна і її люди процвітають» (з виступу І. Аміна на першій Афро-арабській конференції на найвищому рівні (Каїр, березень 1977 р.) [2], а певні непорозуміння – це лише результат дій «погано вихованих солдат, які вели себе неправильно» [3].

Таблиця 3

Перемоги спортсменів Уганди на міжнародних змаганнях за часів президентства І. Аміна та їх значення для країни [11; 12; 16; 19]

Вид спорту	Перемоги спортсменів Уганди на міжнародних змаганнях	Значення перемог для країни
Бокс	Перемога на V (1972 р.) і VI (1974 р.) чемпіонатах Африки з аматорського боксу. Уганда зайняла 3-є місце з аматорського боксу у світі. Срібна медаль на Олімпійських іграх 1972 р.	Підтримка високого рівня розвитку боксу.
Футбол	Кубок СЕСАФА. Уганда як одна із країн-ініціаторів провела перший розіграш (1973 р.). Чемпіон 1973, 1976, 1977 рр.; фіналіст 1974 р.; півфіналіст 1975 р.; 4-те місце 1978 р. [12].	«Золота» ера футболу Уганди. Наступного разу Уганда виграла Кубок СЕСАФА у 1989 р.
	Кубок африканських чемпіонів: 2-ге місце, команда «Simba» (1972 р.).	Наступного разу таке ж досягнення команда з Уганди повторила в 1991 р.
	Кубок африканських націй: учасник групового етапу 1974, 1976 рр.; 2-ге місце 1978 р., найкращий бомбардир турніру – Ф. Омонді [11].	Це найвище досягнення Уганди за всю історію змагань. 2017 р. – учасник групового етапу.
	Уганда вперше брала участь в іграх кваліфікації на ЧС 1978 р.	Таке ж досягнення Уганда повторила лише в 1986 р.
Легка атлетика	Д. Акії-Буа, 400 м біг із бар'єрами. Перемоги на багатьох міжнародних змаганнях у країнах Європи й Америки. Серед них – рекорд Африки на I Міжнародних змаганнях між командами Африки і США (США, 1971 р.). Всеафриканські ігри: 1-ше місце 1973 р., 2-ге місце 1978 р. Прапороносець національної збірної на церемонії відкриття Олімпійських ігор 1972 р. Завоював першу золоту медаль для Уганди, встановивши новий світовий рекорд [19].	Перша олімпійська золота медаль Уганди, розвиток легкої атлетики. Наступна олімпійська медаль з легкої атлетики була завойована лише 1996 р.
Автоспорт	І. Амін заклав основи успішного розвитку ралі та автоспорту.	Розвиток автоспорту. Із 1997 р. проходять престижні змагання «Перлина Африки Уганда-ралі» [16].

У міжнародних відносинах для створення позитивного іміджу Уганди І. Амін широко використав візити відомих спортсменів, команд (табл. 4). У «конкуренції» диктаторів він зробив оригінальний хід – переконав Пеле відвідати країну у час, коли Уганду вважали забороненою зоною [18]. Також на запрошення Міністерства оборони країни було зіграно три товариські матчі з баскетболу між збірною Уганди й командою «радянських військових зірок» – ЦСКА (Кампала, серпень 1972 р.). Делегація включала і «деяких найбільших зірок СРСР з футболу» [20].

Виділимо такі особливості розвитку спорту в Уганді під час перебування при владі І. Аміна:

- він уважав, що спорт, особливо бокс, займає центральне місце в об'єднанні людей;
- найпопулярніші види спорту в країні – бокс, футбол, легку атлетику – розглядав як надійні джерела медалей;
- на початку його президентства окремим видам спорту була надана підтримка з боку уряду. Проте із середини 1980-х рр. виділяли щораз менше ресурсів для спорту і фінансування міжнародних змагань;
- І. Амін одноосібно підтримував окремих спортсменів, команди та національні збірні (футбол, бокс), його пріоритет – це добробут спортсменів;
- образ І. Аміна – прихильника спорту щоденно поширювали національні ЗМІ;
- у своїх виступах часто наголошував на тому, що він спортсмен, використовував спортивну лексику.

Таблиця 4

Політична суб'єктність спорту Уганди в міжнародних відносинах за часів президентства Іді Аміна
[2; 5; 18; 19; 21]

Вид спорту	Політична суб'єктність спорту Уганди в міжнародних відносинах
Бокс	І. Амін стверджував, що як боксер ніколи не програв бій європейцеві. Захопивши Танзанію (1978 р.), запропонував її президенту Д. Ньєрере вирішити територіальну суперечку на ринзі, обіцяючи під час бою прив'язати одну свою руку до спини.
Футбол	«Хороший футболіст» – так у внутрішньому меморандумі МЗС Великобританії схаактеризувало нового президента Уганди (1971 р.) [5]. Матчі Уганди проти збірних Танзанії, Замбії прирівнював до перемог на фронті. Гравців уважав своїми послами. І. Амін спортсменам: «Ваші успіхи зміцнюють мої позиції». Триденний візит відомого футболіста Пеле до Уганди (1974 р.), організований на державному рівні, перебував у центрі уваги ЗМІ. Візит став підтвердженням того, що Уганда – це безпечне місце для відвідування [18].
Легка атлетика	Д. Акії-Буа – єдиний чорний спортсмен у фінальному забігу із сімома іншими білими атлетами (Олімпійські ігри 1972 р.). Став національним символом підтвердження відсутності геноциду етнічної групи ланго, дотримання прав людини [19]. Уганда приєдналася до інших країн Африки в бойкоті Олімпійських ігор 1976 р. в Монреалі.
Плавання	Під час візиту до Аддис-Абеби (1975 р.) демонстрував у басейні своє вміння плавати й ниряти, заявивши, що перепливе Суецький канал [2].
Автоспорт	Очолив авторалі під час сесії голів держав і урядів ОАЄ (Кампала, 1975 р.) [2]. Копію особистого лімузина І. Аміна спецназ Ізраїлю транспортував на літаку для приманки і як елемент несподіванки під час рейду зі звільнення заручників в аеропорту Ентеббе (1976 р.) [21].

Після повалення І. Аміна спорт залишився без підтримки влади. Новий уряд Уганди продовжив політизацію спорту, звинувативши спортсменів у співпраці з режимом І. Аміна, і заочно засудив їх до страти. Багато з них були змушені тікати за кордон, продовжувати спортивну кар'єру в інших країнах, чимало спортсменів-військовослужбовців загинуло.

Висновки. Природні фізичні дані і, як результат, спортивні досягнення І. Аміна відіграли значну роль у його політичній кар'єрі. Він застосовував різні форми мотивації спортсменів, включаючи і силові методи. Перемоги спортсменів Уганди використав для підняття міжнародного авторитету своєї влади та у власних політичних цілях. Виділимо такі особливості політичної суб'єктності спорту Уганди за часів президентства І. Аміна:

– у внутрішній політиці:

позитивні: спроба об'єднати суспільство за допомогою спорту; використання спортивної лексики у виступах І. Аміна; **негативні:** особиста підтримка лише окремих видів спорту; геноцид спортсменів різних етнічних груп; використання спортсменів як національних символів Уганди.

– у міжнародних відносинах:

позитивні: культивування певних видів спорту в дивізії Королівських африканських стрільців британської армії зумовило їхню популярність в Уганді; проведення спортивних змагань континентального й регіонального масштабів; організація спортивних заходів під час міжнародних зустрічей; спортивна дипломатія; **негативні:** фізична сила І. Аміна як уособлення сили Уганди на міжнародній арені; зовнішньополітична спортивна конкуренція; перемоги спортсменів Уганди як елемент «позитивного» іміджу, пропаганди І. Аміна й продовження зовнішньої політики країни; расизм, геноцид щодо спортсменів; спорт як політична ідентичність Уганди, Африки загалом; бойкот Олімпійських ігор 1976 р.

Однак «амінізація», постійні репресії і військові конфлікти загальмували розвиток спорту в країні. Багато спортивних фахівців, особливо іноземців, спортсменів покинули країну відразу або під час правління І. Аміна, були репресовані. Влада військових розформувала спортивні клуби.

Вважаємо, що перемоги спортсменів Уганди під час правління І. Аміна не були випадковістю або просто збігом у часі. Незважаючи на криваву політичну спадщину «м'ясника» Уганди, прихильникам спорту, особливо футбольним вболівальникам, І. Амін запам'ятався тією роллю, яку відіграв у розвитку спорту в країні. **Перспектива подальших досліджень** зумовлена тим фактом, що у 2012 р. старший син Іді Аміна Табан звернувся до уряду країни з вимогою збільшити фінансу-

вання спорту, якщо Уганда хоче виграти більше золотих медалей [6]. Таким чином, політична суб'єктність спорту залишається актуальною для Уганди.

Джерела та література

1. Васильев А. Диктаторы и футбол [Электронный ресурс] / А. Васильев. – Режим доступа : <http://sportvictorine.livejournal.com/311915.html> ; Кротков А. Последний людоед / А. Кротков // Огонек. – 2003. – 19 окт. – № 37. – С. 20–23.
2. Волошников М. Иди Амин Дада, диктатор Уганды [Электронный ресурс] / М. Волошников. – Режим доступа : <http://allabout.ru/a3627.html>
3. Лялькина А. Чемпион Уганды / А. Лялькина // Зеркало недели (Украина). – 2003. – 5 сент. – № 34.
4. Рафштайн М. Царь зверей [Электронный ресурс] / М. Рафштайн. – Режим доступа : http://www.maximonline.ru/longreads/get-smart/_article/tsar-zverey/2/
5. Цитата з документального фільму «Амин. Кровавий диктатор Уганди» [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <https://www.youtube.com/watch?v=xenjpeEdAHQ&t=190s>
6. Batre R. Poor Funding Killing Sports in Uganda Says Amin [Electronic resource] / R. Batre. – Access mode : <https://ugandaradionetwork.com/story/poor-funding-killing-sports-in-uganda-says-amin>
7. Ecksel R. Idi Amin: Dictator and Boxer? [Electronic resource] / R. Ecksel. – Access mode : <http://www.thesweetscience.com/articles-of-2007/4972-idi-amin-dictator-and-boxer>
8. From Idi Amin to Dai Greene, Malcolm Arnold's incredible journey in the fast lane [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.standard.co.uk/sport/from-idi-amin-to-dai-greene-malcolm-arnolds-incredible-journey-in-the-fast-lane-7304612.html>
9. Kasozi R. Idi Amin Dada: A Hero in Ugandan Sports? [Electronic resource] / R. Kasozi. – Access mode : <http://www.ugpulse.com/sports/idi-amin-dada-a-hero-in-ugandan-sports/450/ug.aspx>
10. Lee J. The John Akii Bua Story: an African Tragedy [Electronic resource] / J. Lee. – Access mode : <http://speedendurance.com/2014/11/07/the-john-akii-bua-story-an-african-tragedy/>
11. Macguire E. Africa Cup of Nations: The Ugandan 'Cranes' that touched the stars and pleased a murderous dictator [Electronic resource] / E. Macguire. – Access mode : <http://edition.cnn.com/2017/01/16/football/uganda-tom-lwanga-football-afcon-1978/> ; Gachuhi R. How to reward winning sportsmen, the Field Marshal Idi Amin Dada way [Electronic resource] / R. Gachuhi. – Access mode : <http://www.nation.co.ke/sports/football/How-to-reward-winning-sportsmen/1102-1492256-hcgxkd/index.html>
12. Magee W. How the Africa Cup of Nations became a Powerful Propaganda Tool [Electronic resource] / W. Magee. – Access mode : https://sports.vice.com/en_uk/article/how-the-africa-cup-of-nations-became-a-powerful-propaganda-tool
13. Mazrui Ali A. Boxer Muhammad Ali and Soldier Idi Amin as International Political Symbols: The Bioeconomics of Sport and War / Ali A. Mazrui // Comparative Studies in Society and History. – 1977. – Vol. 19. – № 2 (Apr.). – P. 189–215.
14. Morys-Twarowski M. Od boksera do dyktatora [Electronic resource] / M. Morys-Twarowski. – Access mode : <http://ciekawostkihistoryczne.pl/2014/03/02/od-boksera-do-dyktatora/>
15. Muggaga R. Football: The Sport that United Killer Idi Amin and his Ugandan Victims [Electronic resource] / R. Muggaga. – Access mode : <http://www.playthegame.org/news/news-articles/2002/football-the-sport-that-united-killer-idi-amin-and-his-ugandan-victims/>
16. Muneza S. Meet Uganda's Best Rally Driver [Electronic resource] / S. Muneza. – Access mode : <http://www.chimpreports.com/meet-ugandas-best-rally-driver/> ; Andries van der Walt. Ugandan Women cut into Traffic on Raceways, Rally courses [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.rallvstar.net/ugandan-women-cut-into-traffic-on-raceways-rally-courses/>
17. Musinguzi B. Boxing with Idi Amin [Electronic resource] / B. Musinguzi. – Access mode : <http://www.theeastafrican.co.ke/magazine/Boxing-with-Idi-Amin/434746-994416-item-0-lvfk11/index.html>
18. Opio J. Pele, good football and Idi Amin. Harking back to Pele, good football, and ... Idi Amin [Electronic resource] / J. Opio. – Access mode : <http://twentyten.africamediaonline.com/mmc/gallery/detail/events/pele-good-football-and-idi-amin>
19. Ottomano G. John Akii-Bua, mal d'Africa [Electronic resource] / G. Ottomano. – Access mode : <https://sportvintage.it/2009/06/10/mal-dafrica/>
20. Raviv S. Passer, dictator, spy. The Lost, true Story of the CIA's greatest basketball Coach [Electronic resource] / S. Raviv. – Access mode : https://www.buzzfeed.com/shaunraviv/the-spy-who-coached-me?utm_term=.knnnO1Boqz#.ubDBnMgY3J
21. Sass R. Rigged elections, secret police and Ferraris: Cars of the real Dictators [Electronic resource] / R. Sass. – Access mode : <https://www.hagerty.com/articles-videos/articles/2012/05/23/cars-of-the-real-dictators>

Kulyk Sergiy. Political Subjectivity of Sport in Uganda under the Presidency of Idi Amin. The article analyzes the use of victories of the athletes of Uganda for the political purposes under the presidency of Idi Amin Dada (1971–1979) in domestic politics and international relations. Traced the role and influence of Idi Amin on the development of individual sports in Uganda; generalized his interaction with the athletes of the country; elucidated the significance of victories of sportsmen during his presidency for Uganda; detailed the ways of politicization of sports and victories of Uganda.

Considered the influence of foreign sports competition between the African dictators for sports awards and the hosting of international sports events.

Highlighted the peculiarities of the development of sports in Uganda during the tenure of I. Amin and features (positive and negative) of the political subjectivity of sports in Uganda in domestic politics and international relations during his presidency. Introduced in scientific usage the original materials on the development of sports in Africa.

Key words: Idi Amin, boxing, athletes, sports, African Cup of Nations, repressions, dictators “club”, foreign sports competition, international visits.

Кулик Сергей. Политическая субъектность спорта в Уганде во времена президентства Иди Амина. Анализируется использование побед спортсменов Уганды в политических целях во времена президентства Иди Амин Дада (1971–1979 гг.) во внутренней политике и международных отношениях. Прослеживается роль и влияние И. Амина на развитие отдельных видов спорта в Уганде; обобщается его взаимодействие со спортсменами страны; выясняется значение побед спортсменов во времена его президентства для Уганды; детализированы пути политизации спортивных соревнований и побед Уганды. Рассматривается влияние внешнеполитической спортивной конкуренции между диктаторами стран Африки за спортивные награды, проведения международных спортивных соревнований.

Выделяются особенности развития спорта в Уганде во время пребывания у власти И. Амина и особенности (положительные и отрицательные) политической субъектности спорта Уганды во внутренней политике и международных отношениях во времена его президентства. В научный оборот вводятся оригинальные материалы по развитию спорта в странах Африки.

Ключевые слова: Иди Амин, бокс, спортсмены, спортивные соревнования, Кубок африканских наций, репрессии, «клуб» диктаторов, внешнеполитическая спортивная конкуренция, международные визиты.

Стаття надійшла до редколегії
10.04.2017 р.

УДК [321.7:352.07]-047.37

Тетяна Майко

Концептуальні засади дослідження інститутів локальної демократії у вітчизняній науковій літературі

У статті на основі аналізу, узагальнення й систематизації наукових джерел висвітлено стан наукової розробки проблеми інститутів локальної демократії у вітчизняній літературі, розкрито основні теоретико-методологічні підходи сучасної політичної науки до розуміння інституційного розвитку локальної демократії. Особливу увагу приділено поглядам українських дослідників на проблему локальних політичних інститутів і відносин через призму функціонування публічної влади, теоретичні аспекти специфіки демократизації політичного процесу, застосування принципу субсидіарності. Зроблені у статті висновки можуть використати працівники органів місцевої влади й інституцій локальної демократії та інших зацікавлених суб'єктів політики для пошуку реальних механізмів і засобів конструктивної взаємодії. Публікація має практичне значення для студентів, викладачів і науковців спеціальностей «Політологія» та «Державне управління».

Ключові слова: демократичні інститути, демократизація, локальна демократія, самоврядування, субсидіарність.

Постановка наукової проблеми та її значення. Актуальність нашого дослідження полягає в тому, що розвиток інститутів локальної демократії в Україні – це складний політичний процес, який впливає на всі галузі функціонування суспільства, тому висвітлення різних поглядів науковців має дуже велике значення та відіграє важливу роль з науково-теоретичного та практичного погляду.

© Майко Т., 2017